

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

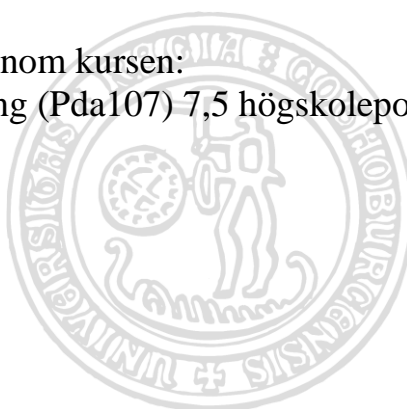
Utveckling av de yngsta barnens självständighet och inflytande.

Får de större potentialer med ett detaljrikt rutinschema för pedagogerna?

Christin Råström

Dokumentation av utvecklingsarbete inom kursen:
Kvalitetsarbete genom aktionsforskning (Pda107) 7,5 högskolepoäng
Avancerad nivå
Maj 2013

Innehåll

INLEDNING	4
FÖRUTSÄTTNINGAR	4
Varbergs kommun	4
Var är vi nu?	4
Vår förskola	4
Var är vi nu?	4
Kvalitetsarbete på förskolan	6
Var är vi nu?	6
Utvecklingsområde	8
Vart vill vi?	8
Vår frågeställning	8
PROCESSEN	8
Vad är vi nu?	8
Aktioner	9
Vad gör vi och varför?	9
Verktyg	10
Hur får vi kunskap?	10
RESULTAT	10
Vad hände?	10
Pedagogenkät	10
Vad har vi uppnått?	10
Kontaktbarometern	14
Vad har vi uppnått?	14
Loggboken	14
Vad har vi uppnått?	14
Pedagogernas roll	15
Vad har vi uppnått?	15
Barnens roll	16
Vad har vi uppnått?	16
Sammanfattning av resultatet	16
REFLEKTION	17

Pedagogenkät	17
Vad vet vi?	17
Kontaktbarometern.....	17
Vad vet vi?	17
Loggboken.....	17
Vad vet vi?	17
Pedagogens roll	18
Hur vet vi det?.....	18
Barnens roll	18
Vad vet vi?	18
Sammanfattning av reflektionen	18
FRAMTID	19
Vart vill vi?.....	19
Vad är aktionsforskning?	19
AVSLUTNINGS ORD	20
LITTERATURLISTA.....	21
LÄNKAR	21
Bilaga 1	22
Bilaga 2	23

INLEDNING

”Att arbeta med små barn kan inte ske på distans, det kräver tid och möten, vilket i sin tur förutsätter skickliga pedagoger och villkor som medger nära samspel” (Johansson, 2005, s.246).

Detta arbete beskriver hur barns självständighet och inflytande påverkas av att pedagogerna arbetar efter ett detaljrikt rutinschema. Pedagogerna vet vilket ansvarsområde de har under en dag, och vet var de ska vara samt placerar sig så att barnen får den tid och bemötande/stöd de har behov av. Fokus i denna rapport har varit arbetet i en förskoleverksamhet med barn som är mellan 1-3 år. Genom denna strukturering blir lek och lärande med en samspelande och engagerad pedagog verklighet och det är det som gör förskolepedagogiken så unik och bra.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Varbergs kommun

Varbergs kommun (2012) har arbetat fram gemensamma effektmål som ska vara ledande för all skolverksamhet, dessa är 3 till antalet och lyder:

- Barn och elever lär sig mer i Varbergs kommun – Förskolor ska uppmuntra barns intresse för att läsa, skriva och räkna.
- Barn och elevers fysiska och psykiska hälsa ska förbättras - Förskola och skola ska ge elever redskap att utveckla en sund livsstil där självförtroende och tillit stärks hos varje individ.
- Ökad valfrihet för familjerna - Det är positivt om fler förskolor och skolor profilerar sig.

Var är vi nu?

Kunskaps inläring så som läsning, skrivning och matematik är något vi väver samman till en helhet under dagen, det sker lärande under alla moment i verksamheten. I omvårdnads-, styrd aktivitets-, samt självstyrd aktivitetssituation pågår inlärningsstunder. Vidare arbetar vi efter att ha en så stressfri zon som möjligt på vår förskola, vilket gör att barnen får tid och möjlighet att göra saker i sin egen takt. Det gör att självkänslan och tilliten till sig själva ökar – ”Jag kan”.

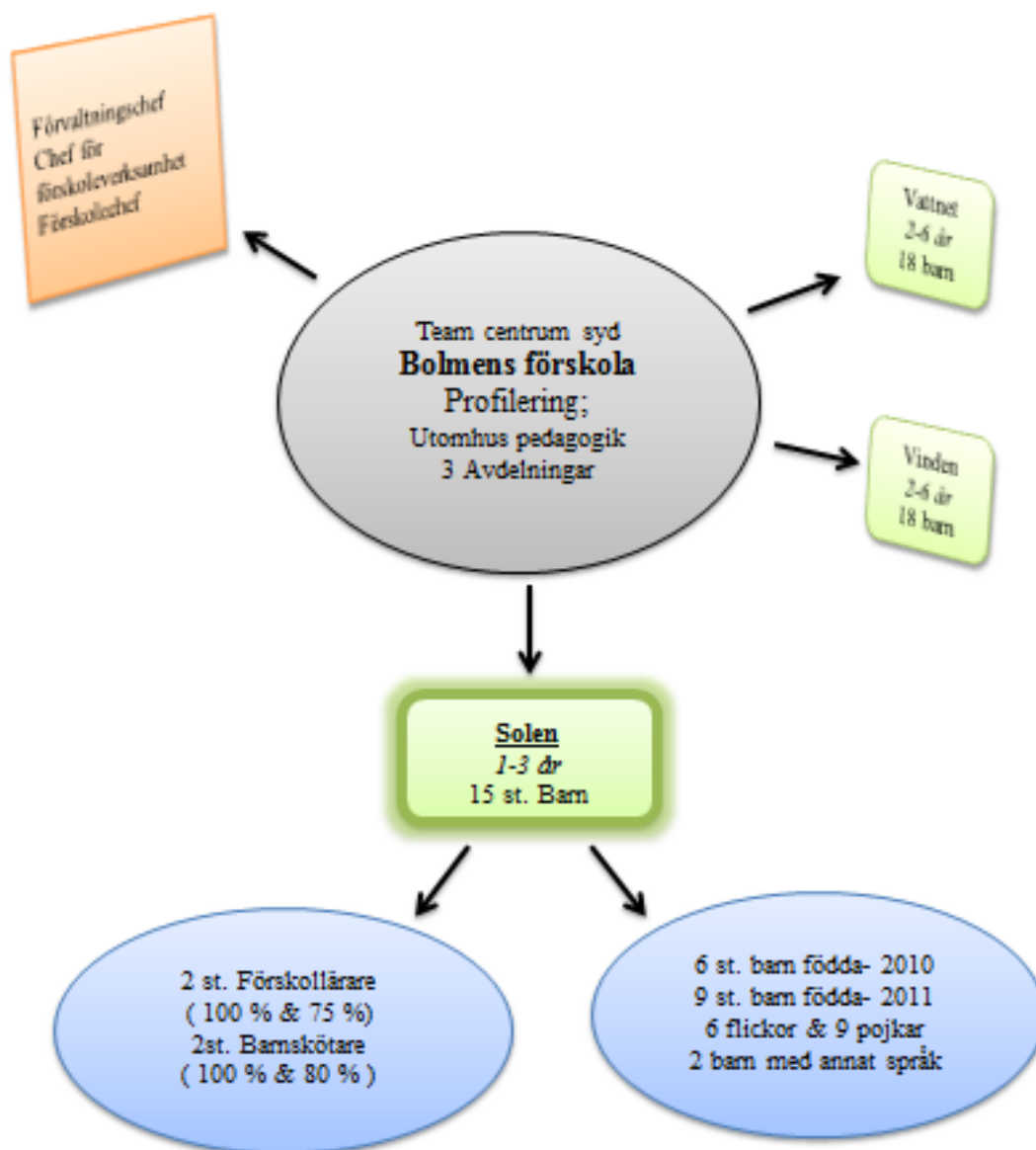
Slutligen har vi valt att arbeta efter en utomhuspedagogisk profilering, vår verksamhet bedrivs utefter läroplanen (Skolverket, 2010) och den bedrivs till större del utomhus.

Vår förskola

Var är vi nu?

Här nedan beskriver jag min förskola, så som den ser ut höstterminen 2012. Jag arbetar på avdelningen Solen med de yngre barnen. Inför denna höst så gjorde vår förskolechef om våra arbetslag, alla arbetslag skulle bestå av minst 2 förskollärare. Efter ett beslut på en APT

(Arbetsplats träff) så blir det så att en pedagog från Solen (yngrebarns avdelning) varje läsår följer med de barn som flyttar upp till Vinden/Vattnet (äldre barns avdelning). Detta kan leda till större sammanhållning mellan personalen samt ge de barn som byter avdelning en trygghet i det nya som väntar dem. En orsak till detta var också att alla inte ville arbeta bara på yngre resp. äldre barns avdelningar, en kompromiss som kan bli något bra. Solen fick 2 nya medarbetare samt 13 nya barn, så vi startade om från början kan man säga. Verksamheten är inriktad på att få alla barn trygga och få en gruppkänsla, mellan barn-barn, barn-pedagog och pedagog-pedagog.

Kvalitetsarbete på förskolan

Var är vi nu?

Vi började under våren 2012 att diskutera dokumentation och portfolions vara eller icke vara. Vår förskolechef gav boken Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan (Palmer, 2012) till var och en att läsa över sommaren. På ett APT i höst fortsatte vår diskussion där följande beslutades;

- Ingen portfolio men varje barn har en pärm för teckningar, intervjuer mm.
- Avdelningen skriver en slags Verksamhetsloggbook (längst bak i almanackan), vad som sker i verksamheten/avdelningen.
- Avdelningen skriver Barnloggbok (Ett block med några sidor för varje barn), vad som händer/sker med barnet.
- Ett verksamhetsdokument, där vi vid höstterminens början skriver ner målsättning samt hur vi ska genomföra den. En gång i månaden utvärderar/reflekterar vi hur månaden varit och hur vi ska arbeta vidare med vår verksamhet. Sker på Kvalitetsplaneringen.

Precis som Sheridan och Pramling, Samuelsson (2009) skriver så har förskolans lärare kompetens att observera, reflektera, dokumentera, utvärdera, analysera, tolka, skriva resultat. Det gäller bara att hitta de enkla formerna och se till att tiden till detta ska skapas och excitera. Det är de sist nämnda sakerna som jag upplever är min förskolas process just nu, när det gäller kvalitetsarbete i förskolan. Här nedan kommer jag nu beskriva verksamhetens kvalitets tid/verktyg, mål, planer (Bolmens förskola, 2012) mm.

Kvalitetstid

- APT (1/månad)(Arbetsplatsträff)
- Kvalitetsplanering (var 4:e vecka, 9-14)
- Veckoplanering (1 timme, 3 av 4 veckor)
- Enskild planering (PU-tid) (efter tjänstgöringsgrad)

Kvalitetsverktyg

- ”dagens” (Bild +text, vad som hänt under dagen)
- Intervjuer
- Foto
- Verksamhets Loggbok(Almanacka)
- Veckoplanering/ utvärdering
- Barn Loggbok (Blocket)
- Årsplanering Solen
- Årsplanering Barnens Pärm (f.d. portfolio)
- Solens målsättning (övergripande)
- Solen fördjupnings mål

Verksamhetsdokument

- Målsättning (Se här bredvid och nedan)
- Genomförande (Hur veckan på Solen ser ut samt vem som ansvarar för vad.)
- Reflektion/Analys (Vad vi gjort, hur det blev, om vi kunde gjort något annorlunda)
- Utvärdering (Vad vi gjort, sett, om vi nådde målet samt hur vi går vidare)

Solens målsättning

Trygghet
Glädje
Empati
Gemenskap

Hur uppfyller vi detta;

- Vi lägger stor vikt vid inskolning, då Barn-Föräldrar – Pedagog lär känna varandra
- Vi strävar efter en öppen dialog
- Vi försöker tillgodose varje barns individuella behov
- Vi strävar efter att ha en stressfri zon
- Vi strävar efter att varje barn utvecklar sin självständighet och tillit till sin egen förmåga
- Vi strävar efter att bemöta alla barn utifrån demokratiska värderingar
- Vår pedagogiska verksamhet bedrivs inne & ute efter förskolans läroplan (Lpfö-98, rev.2010)

Solens fördjupnings mål 2012/2013:

- Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar självständighet och tillit till sin egen förmåga.
- Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed få möjlighet att påverka sin situation. (Lpfö-98, 10)

För att de ovanstående målen ska uppfyllas krävs ett språk och genom detta dessa *delmål*;

- Benämna saker/händelser i närmiljön
- Använda rikt och nyanserat språk i samtal med barnen
- Använda oss av sånger, ramsor, sagor som metod i den planerade verksamheten och alla rutinsituationer.

Bolmens Tema mål:

- Utforska vattnets egenskaper och olika användningsområden.
- Utforska vad vi använder vatten till
- Utforska var det finns vatten

Utvecklingsområde

Vart vill vi?

Min/avdelningens tankar om vilket utvecklingsområde vi ska arbeta med under detta läsår startar om rutinschema på avdelningen. Kan man göra ett rutinschema så att pedagogerna blir mer aktiva och närvarande för barnen? Hur tydligt/preciserade ska ett rutinschema vara och vart leder det i så fall?

Med vår målsättning att utveckla barnens självständighet och tillit till sig själva krävs det att pedagogerna är närvarande och aktiva, ser möjligheter till lärande i alla situationer under en förskoledag. Med ett fungerande rutinschema vet alla vad de ska göra och det ger mer tid till barnen, det är min hypotes just nu. Vidare tror jag att detta kan gynna alla pedagoger på vår förskola, när vi ska rotera runt på alla avdelningar, ju tydligare schemat är desto lättare blir det att komma in i arbetet med barn i åldern 1-3 år.

Vår frågeställning

Hur kan pedagogers närvarotid med barnen genom ett rutinschema öka barnens potentialer att bli självständiga samt få ett aktivt inflytande i verksamheten?

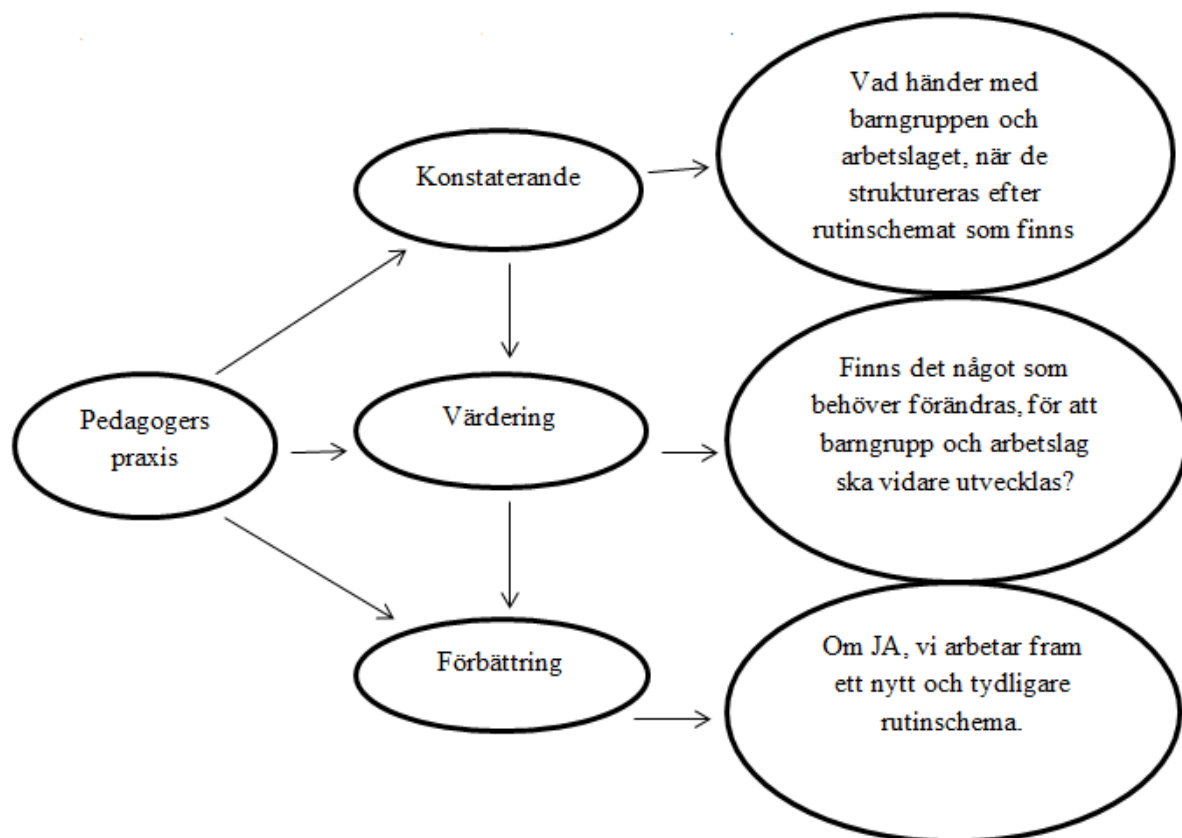
PROCESSEN

Vad är vi nu?

Vi har valt att arbeta fram ett rutinschema, för att på så sätt strukturera upp hur pedagogerna ska vara aktiva och närvarande i barngruppen. Eftersom barnen är mellan 1-3 år är det bra med små gruppkonstellationer, deras utvecklingsnivå har en stor spännvidd. En del av barnen har ett talande språk medan andra använder kroppsspråket för att göra sig förstådda. Likaså skiljer det sig i den motoriska utvecklingen, vissa går, springer och klarar det mesta själva och andra har stort behov av stöd från en pedagog med nyss nämnda saker.

Vid starten av detta arbete så fanns ett rutinschema (bilaga 1) redan utarbetat, men två nya pedagoger som inte varit med vid utarbetningen av detta hade svårt att följa det. De ansåg att det fanns en del oskrivna tillägg som de två "gamla" pedagogerna arbetade efter, vilket nog stämde och ledde till att det var otydligt och svårt att följa.

Här nedan ser ni en plan över vår förskolas praxis, dvs. vårt systematiska sätt och med fokus på att arbeta fram en lösning och det är själva lösningen som kommer fram genom att vi aktionsforskar.

(Björndalen, 2005 & Bolmens förskola, 2012)

Aktioner

- Nytt rutinschema

Vad gör vi och varför?

En av våra tankar med att omarbete rutinschemat är också att uppfylla de mål som vi satt upp för detta läsår, självständighet och inflytande. Det betyder om pedagoger har ett strukturerat schema att följa så kan vi därigenom placera oss, vara närvarande vilket leder till att barnen får möjlighet att bli självständiga och få inflytande.

Så här menar vi och det skriver även Johannesen och Sandvik (2009) att delaktighet/ inflytande inte är lika med att få bestämma. Det är de vuxna som har det formella ansvaret, fast vi ska vara lyhörda för barnens uttryck och det ska påverka situationerna. Barnen ska inte få sin vilja igenom utan som pedagog ska du tolka barnen ur deras perspektiv, se till att de blir förstådda, uppmärksammade och att de får utrymme att visa sina intentioner.

Varje människa är unik och medlem i samhället, vi på förskolan måste möta varje barn som ett subjekt med sin egen upplevelse av situationer. Barn har erfarenhet och förståelse och agerar efter den, dvs. helt logiskt utefter kunskap de har upplevt tidigare.

Verktyg

- Pedagogenkät
- Loggbok
- Kontaktbarometer

Hur får vi kunskap?

Pedagogenkäten var en startpunkt i vårt arbete, här fick varje pedagog enskilt svara på frågor som var grunden inför uppbyggnaden av vårt nya rutinschema. Viktigt var att personligen få tänka till och ge synpunkter efter egen erfarenhet med arbetet av rutinschema, eftersom två pedagoger arbetat med åldrarna 1-3 år under längre tid, medan en av de andra arbetat i äldre barngrupp (2-6 år) och den andra i åldersblandad grupp (1-5 år).

Loggboken ska användas för tankar och idéer vi får under arbetets gång, en gemensam för avdelningen. När man kommer på något som är bra eller mindre bra så skriver man ner det till planeringstiden, för att då kunna diskutera det.

Kontaktbarometern är ett sätt för att se om vi är på rätt väg och arbetar efter det schema vi byggt upp. Denna ska föras under 1 vecka och fyllas i vid arbetsdagens slut. Under en vecka ska varje pedagog enskilt skriva ner hur det upplever arbetet efter rutinschemat samt tankar de får under dagen.

RESULTAT

Vad hände?

Här kommer redovisningen av min aktion (nytt rutinschema) samt de verktyg vi använde oss av för att komma fram till det nya rutinschemat (Bilaga 2).

- Pedagogenkät
- Kontaktbarometern
- Loggboken

Vi kommer ta upp arbetet från enkäten till nytt rutinschema, d.v.s. vad svaren i enkäten har för betydelse för utformningen av det nya schemat. Vad kontaktbarometern sa; Var vi på rätt bana eller vad det något som på nytt vara i behov av ändringar och loggbokens anteckningar vad ger den för svar eller ledtrådar om revideringar av det nya rutinschemat. Vidare kommer vi lägga fokus på vilken roll samt vilka förändringar som skett i;

- Pedagogernas roll
- Barnens roll

Pedagogenkät

Vad har vi uppnått?

Pedagogerna fick först svara på var för- och nackdelar med rutinschema. Här nedan ser ni resultatet i det ordval som pedagogerna valde att använda sig av;

Fördelar	Nackdelar
<ul style="list-style-type: none"> • Underlättar för ny personal att komma in i arbetet. • Lugnare i barngruppen, om barn lärt sig rutiner, t.ex. väntetider. Jag tror att det uppfattas som mindre avbruten lek, mer som ”bro” – nu är det min tur. • Ett väl genomtänkt och genomarbetat rutinschema underlättar arbetet för alla – både ordinarie personal och vikarier. • Det blir dessutom lugnare för barnen – allt ”flyter” på och alla vet vad de ska göra. • Att ny personal samt vikarie lättare kan komma in i arbetet på avdelningen. • Man får ett lugnare tempo i barngruppen och vi vuxna vet vad som ska göras. • En bra spridning bland vuxna = mer närvarande med barnen. • Vid övergångar blir det ”slussning” av barnen och varje vuxen får en ”prat/umgänges stund med varje barn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kan hämma flexibiliteten, spontanitet. • En lapp i fickan innan man kan det. • Finns egentligen inga nackdelar – men det behöver inte vara helt statiskt och alltid följas. • Kan ju frångå det ibland av olika orsaker – vikarier som är nya, aktiviteter mm. Men då har man ju ändå som grund att utgå från och kommunicerar om förändringar just den aktuella dagen. • Det stämmer inte riktigt de dagar då vi bara är 3. • Någon vuxen borta = svårt med ”slussningarna” alla vikarier kan inte vara på all ställen. • Flexibilitet bland ordinarie personal är ett krav.

Vidare kommer svaren på hur preciserats ett schema kan vara och vad vi saknar på det. Detta är skrivit i det ordaval som pedagogerna använde sig av;

Hur preciserat kan ett rutinschema vara?

- Det ska omfatta regelbundet återkommande uppgifter (måltider, tvättning, påklädning, läggning).
- Tydliga ramar, början och slut.
- Så preciserat som möjligt – så mycket som möjligt kan finnas med, men man kan ju frångå det ibland. Se ovan i tabellen med för- och nackdelar.
- Fråga om kommunikation vid förändringar mm.
- Även viktigt att kunna förbättra det om det behövs.
- Det ska stå vad som ska göras under hela dagen, blöjbyte, måltider, påklädning, tvättning, läggning, upptagning. Vem som har samling, gör dagens och går med soporna.
- Kan vara mycket preciserat tror jag, lättare för vikarie att veta vad de ska göra. Trots att ordinarie personal omdirigerar i schemat för barnens bästa.

Vad tycker du saknas på vårt nuvarande rutinschema? Och varför?

- Beskrivning av tiden efterlunch fram tills barnen ligger i vagnar.
- Vad menas med tidigt, mellan och sen.
- Har inte det skrivna rutinschemat framför mej nu här hemma! En del kanske inte står helt tydligt – men hör ihop med något annat... och kanske kan skrivas ut! Ju tydligare desto bättre.
- Vem som lägger ner nappar och snuttefiltar.
- Vem som sitter i soffan när barnen kommer upp.
- Vem som går in i köket efter den som dukar, när det är fler barn inne.
- Att det sitter på mer än ett ställe.
- Tvätta barnen efter frukost, 7:45 tiden?
- In som 3:e person och hålla i någon aktivitetet/happening, 15:30 tiden?
- Ta upp barnen efter vilan, 15:30 tiden?
- Plocka ner nappar och filter till vilan, sen?
- Tvätta efter lunch – andra person till tvätten.

Utefter dessa svar utarbetades ett nytt rutinschema med mer punkter och tydlighet än det gamla, se bilaga 2. Innan vi började arbeta efter det nya rutinschemat så gick vi noggrant igenom vad varje uppgift innebar och vad som krävdes att man gjorde på dem, allt för att inga missförstånd ska uppstå. Detta gjordes på en planeringsdag.

Vad ingår i varje uppgift i rutinschemat

Frukost + Fixa frukt = Duka fram och duka av frukosten, hämta matvagnen i köket och köra tillbaka den till köket för diskning, torka borden och sopa under borden, ställa upp stolarna inför städning av avdelningen, samt ha ansvar för de barn som inte är i tamburen för påklädning. Plocka fram och dela frukt till antalet närvarande barn i en burk eftersom den serveras utomhus.

Tvätta barnen efter frukost + tamburen påklädning = Vara i tvättrummet för att assistera när barnen tvättar sig, stanna kvar där tills alla är klara med att tvätta sig och leda dem tillbaka till lekrummet, hämta det antal barn man anser kan klä på sig (antalet beror på vilka barn som är där, 2-3) samtidigt, finnas till hands vid påklädningen från första plagget till att stövlarna är på och det är dags att gå ut.

Ut först på gården = Om det är något barn som kommer till förskolan 8:30 tar man emot dessa ute på gården, annars hjälper man 1-2 barn med påklädning och tar sedan med dem ut på gården.

Plocka fram vagnar = Ta fram rätt antalet vagnar så alla barn har varsin vagn till vilan som bedrivs utomhus.

Samling + Aktivitet = Vem som har ansvar måndag-torsdag finns på separat schema. Gympa bedrivs med hela förskolan och varje avdelning har ansvar två månader i taget. Skogen har varje pedagog på Solen ansvar för en månad var. Rullande på onsdagar är de tre pedagoger som turas om efter ett treveckorsschema. Barnens val bedrivs också med hela förskolan och

det finns där fem olika grupper som barnen kan välja på (Motorik, Bild & Form, Matematik Teknik & Experiment, Utflykt, Solengruppen). Vi personal arbetar som ansvariga en månad och är en s.k. medhjälpare en månad.

Blöjbyte, innan lunch + innan mellanmål = Tar in 1-2 barn i taget, hjälper barnen vid avklädningen. Är med dem i tvättrummet, ett barn tvättar sina händer efter utevistelsen medan pedagogen byter blöja/hjälper till vid pottan/toaletten och sedan byter barnen plats. Leder in dem i lekrummet till dukansvarig.

Lunch = Duka fram och duka av lunchen, hämta matvagnen i köket och köra tillbaka den för diskning, torka borden och sopa under borden.

In som 3:e vuxen + aktivitet = När tre ”omgångar” barn (ca; 6 st. barn) har gått in går pedagogen in och vidare till lekrummet. Där startar pedagogen någon aktivitet/samling av något slag.

Plocka ner napp + snuttefilt = Plocka ner dessa saker för dessa barn som använder det, dessa läggs på barnens klädhylla i nåbar höjd för barnen.

Tvätta barnen efter lunch = Finns närvarande i tvättrummet tills alla barn har tvättat sig.

”Dagens” = Pedagog ansvarar för kameran och ta bilder i verksamheten under dagen och sammanställer sedan med bild och text vad som hänt under dagen.

Ta upp barnen från vilan = Kör in vagnen och väcker 1-2 barn i taget, hjälper barnet av med ”sov kläderna” och leder in dem till soffan.

Mellanmål + Knyta ihop soporna och lägga ut dem = Förbereda, duka fram och duka av, torka bord, sopa under borden. Knyta ihop två soppåsar (en i köket & en i tvättrummet) och ställa ut dem på trappen.

Sitta i soffan/Vá med barnen efter vilan = Ta emot barnen när de vaknar, läsa sagor i soffan, prata/leka med dem dvs. närvarande pedagog för de vakna barnen.

Gå med soporna var 3:e vecka = Eftersom vår sopstation finns 100-150 meter från förskolan, så samkör vi hela förskolan. En pedagog går med hela förskolans sopor.

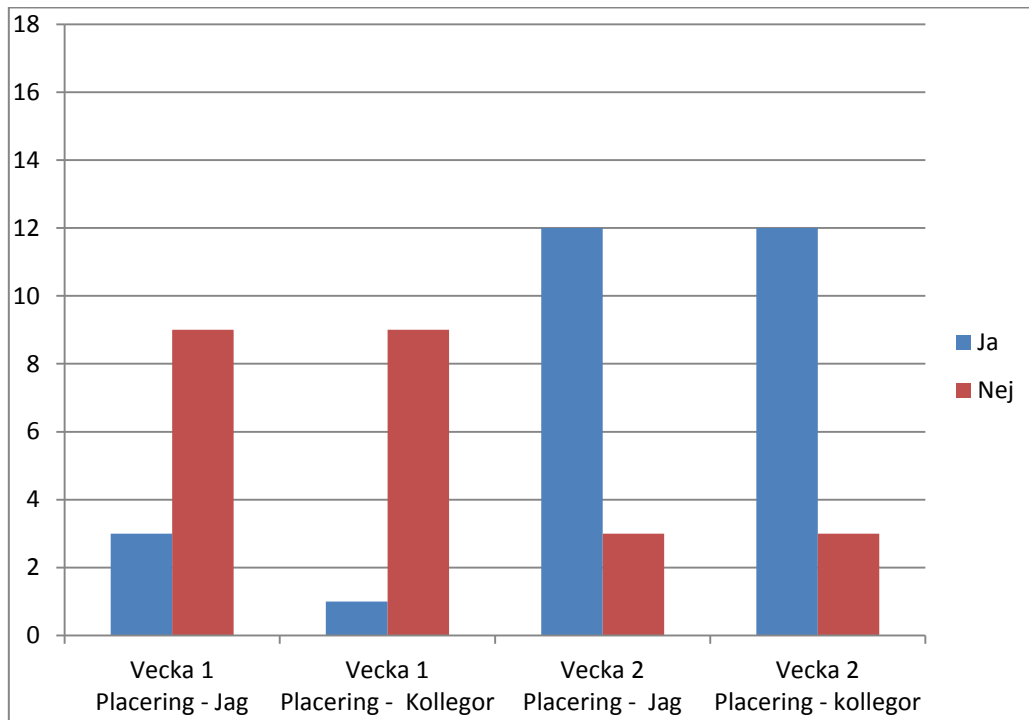
Tvätta = Om det finns tvätt så sätter man på en maskin tvätt på morgonen.

Skriva upp mat till nästa vecka = Hela förskolan sammanställer hur många måltider som ska beställas inför kommande vecka på ett gemensamt dokument.

Kontaktbarometern

Vad har vi uppnått?

Kontaktbarometern var planerad att utföras under en vecka, men vi alla kände att vi ville utföras ytterligare en vecka pga. personals sjukdom första veckan. Här kommer resultatet på dessa veckor, om vi var placerade efter rutinschemat eller inte;

Kommentarer som tillhör diagrammet är;

- Att det blev ett nej pga. sjukdom hos pedagog
- Bytte uppgift med vikarie
- Extra rörigt för det barn som var på inskolning, vi pedagoger kände otillräcklighet angående närhet vid inskolningen.
- Ibland var det färre barn och då fungerade det ändå trots pedagog sjuk.
- Stämde inte riktigt när vi är tre pedagoger som arbetar (onsdag & fredag).
- Lät sin student ta hennes uppgift.
- Att vi måste tvätta ”färdigt” alla barn innan vi påbörjar påklädning.
- Använda oss mer av stängda dörrar (slussnings system).

Loggboken

Vad har vi uppnått?

Loggboken blev det inget skrivet i, utan det blev observationer och andra anteckningar istället. Vi hade reflektionssamtal under våra kvalitetsplaneringsdagar, där vi diskuterade hur vi kände om rutinschemat. Här kommer några punkter som kommit fram ur dessa samtal;

- Alla pedagoger vet vad de ska göra = utföra sina uppgifter för dagen efter rutinschemat
- Lättare nu när alla har samma förståelse för varje uppgift i rutinschemat
- En del barn blir ledsna vid slussningssystemet (stängda dörrar), men det går över när dörren väl är stängd = blir sysselsatta med något
- Ett mer lugn i barngruppen, kanske är rutinschemat som är orsaken eller att barnen nu blivit trygga i förskoleverksamheten
- Vikarie läser och får bättre överblick över dagen
- Vikarie från kvalitetspoolen (utbildade) har lätt att följa och förstå våra tankar
- Ser att det är svårt att följa med endast en ordinarie personal
- Tre ordinarie personal och en vikarie från poolen = allt flyter på

Pedagogernas roll

Vad har vi uppnått?

Vilken roll pedagogerna har hänger samman med vilken arbetstid de har. Det går att avläsa i rutinschemat att går man en s.k. tidig tur så har man mycket av det praktiska ansvaret. Med det praktiska menar vi här; frukost- och lunchbestyren (Dukning, torkning sopning och matvagnen), förberedning av frukten så den finns delad och packad för att ta med ut. Pedagoger förbereder även att det finns rätt antal vagnar framme inför barnens vila.

På avdelningen finns det två s.k. mellantider och då är pedagogen aktiv med barnen, på förmiddagen är man stationerad i tamburen eller ute på gården/skogen. Eftermiddagen är uppgifterna fokuserade på att väcka barnen från deras vila eller vara närvarande efter själva uppvaknandet i soffan eller på golvet. En av dem har även ansvar för mellanmålet (förbereda, dukning, torkning av bord, sopning, soppåsarna).

Den s.k. ”sena tiden” har ansvar för blöjbyten, två gånger under dagen ser man till att det blir genomgång av all barnens blöjor (före lunch och före mellanmål). 1-2 barn i taget är i tvättrummet och får det stöd/hjälp som de har behov av.

Vidare ser man att pedagogerna förarbetar/finns till hands för barnen vid måltider så då dukas det med alla bestick(gaffel, kniv och sked) till alla barnen, så de har möjlighet att använda sig av det de vill.

På- och avklädning sker i små grupper (1-3 barn), barnen får instruktioner muntligt av pedagog samt visuellt via bilder på väggen. Innan vi börjar äta lägger en pedagog ner att nappar och snuttefilter i barnnivå, så de själva kan ta dem efter att ha tvättat sig.

Varje pedagog har ansvar för små gruppkonstellationer som ger möjlighet till samtal och lärande efter barnens behov, vid vårt slussningssystem som finns dvs. vi stänger dörrar mellan rum då blir det fokus på det som finns här och nu.

Pedagogerna försöker ha en inväntade roll, se vad barnen har för plan att de ska göra och vad som händer om de gör si eller så.

Barnens roll

Vad har vi uppnått?

Vi pedagoger ser barnen som individer som har en kunskap som är unik för dem. Det här får barnen göra själva hos oss efter sin förmåga. Vid måltider får de som kan/vill ta den mat de vill ha själva, eftersom det dukas med gaffel, kniv och sked kan de även börja dela sin mat på tallriken. De får även bre sina smörgåsar vid frukost och mellanmål och hos oss använder vi/de glas att dricka ur.

I tamburen är barnen i små grupper (1-3 barn), vi tittar tillsammans på klädkorten innan vi börjar påklädnigen. Vad ska vi börja ta på/vad behöver vi ta på oss i dag(väder) och allt sker med pedagogernas stöd/övervakning.

När barnen ska vila körs vagnen fram till ett "sittbord" i tamburen på så sätt kan barnen själva klättra i den, detta sker efter barnens balansförmåga.

Vill barnen berätta något så lyssnar vi pedagoger på det och för en dialog med barnet, ibland påbörjar vi samtal utifrån barnens intressen.

Barnen har en roll som är av provande karaktär, de ska få pröva sig fram för att lyckas – vad händer om jag gör si eller så?

Sammanfattning av resultatet

Med ett nytt utarbetat rutinschema som alla berörda har varit med att framställa är det lättare att få det att fungera i verksamheten. Kommunikationen är enormt viktig, så att alla har samma förståelse för alla uppgifter. I starten av detta arbete var inte vi pedagoger i nivå, dvs. vi tolkade uppgifterna olika allt efter erfarenhet i arbetet med barnen i åldrarna 1-3 år. I pedagogenkäten kan man se att alla pedagogerna är positivt inställda till att arbeta strukturerat efter ett rutinschema, de vill alla arbeta nära barnen genom att vara aktiva närvarande pedagoger. Precis detta tar Johansson (2005) upp när hon talar om arbetslag som bedriver en samspelande atomsfär i sin verksamhet, en sådan verksamhet speglas av stort engagemang av pedagogerna genom att de är nära barnen, visar intresse och vilja för att förstå vad barnen vill. Samtidigt påvisas gemenskap och glädje som viktiga delar, dvs. fokus finns på barnen.

Det pedagogerna påtalade i deras enkät var också att ett strukturerat arbetsätt ger lugnare barngrupp, vi har ju vår målsättning med stressfri zon på vår avdelning som genom vår uppdelning av oss skulle bli lättare att uppnå. Och skulle vi nå våra fördjupningsmål om självständighet och inflytande så var ett lugnare tempo nödvändigt. En annan sak som också påtalas av Johannesen och Sandvik (2009) är att vi inom förskolan måste möta varje barn som ett subjekt med en egen upplevelse av här och nu, varje barn har sitt förflutna och sin bakgrund som gör att de agerar efter. Barnet och pedagogen har inte samma erfarenhet och förståelse och det är avgörande i agerandet i den aktuella situationen.

"Varje människa är unik, samtidigt som hon är en fullvärdig medlem av ett samhälle, en kultur, en nutid". (Johannesen & Sandvik, 2009, s.37)

Våra omsorgssituationer blir genom rutinschemat lugnare med uppdelningen av barngruppen och pedagogerna. Den ansvariga pedagogen har då möjlighet till att skapa en lärande situation. De gör stunden till ett möte där samtal och samspel är avgörande, Johansson (2005) menar att barn lär sig rutiner genom att pedagoger visar entusiasm och ger dem tid. Då kan barnen göra egna upptäckter och ta eget initiativ för sin egen kompetensutveckling.

En annan aspekt av det strukturerade arbetssättet är att barn i dessa åldrar kräver stor närvaro av pedagog i sin lek/samspel med sina kompisar, de har svårt att få sina kompisar att förstå vad de vill/har för tanke om sin lek. Det verbala språket saknas och vi som pedagoger måste stötta dem i deras samspel med andra. Lökken (2008) skriver om toddlarnas kultur, de vill gärna vara i en flock och väljer oftast att ha leken fokuserad kring två varianter; lek kring stora föremål eller lek med själva toddlarkroppen i centrum. När de leker vill de oftast ha samma saker och bråk uppstår i dessa situationer. Denna kontakt brukar kallas för ”knuffkontakt”. Den innefattar att barnet knuffas, bits, slåss för att få sin vilja igenom. Vår grundtes är att vi lär av varandra och genom detta arbetssätt når vi bättre resultat i vårt kvalitetsarbete. Pedagoger och barn skapar, leker, upptäcker, lär och är tillsammans, förskoleverksamheten bygger på det kollektiva (Johansson, 2005).

REFLEKTION

Pedagogenkät

Vad vet vi?

Vårt rutinschema har blivit tydligare och alla inblandande pedagoger har utvecklat en gemensam förståelse för varje uppgift. Vi har insett att kommunikation är betydelsefull, ibland tror man att man tänker lika om saker och ting. Allt beror på den egna bakgrunden och erfarenheter man införskaffat sig. Hur hänger egentligen det strukturerade arbetssättet som blir när man arbetar efter rutinschema egentligen ihop med att arbeta med barnens självständighet och inflytande? Enligt vår uppfattning handlar det inte om att barnen ska bestämma utan det är fortfarande vi pedagoger som har makten och tar det yttersta beslutet. Johannessen och Sandviken (2009) påpekar istället vikten av att det finns en gemenskap där man visar respekt och får vara en del av oavsett åsikter och inställningar till saker.

Kontaktbarometern

Vad vet vi?

En kontaktbarometer ger ett värde på hur man ligger till i sitt arbete och vi tror att detta verktyg kan vara till nytta i många olika sammanhang. Sammanställer man det i ett diagram får man ett tydligt resultat som är lätt avläst.

I vårt fall ser man tydlig skillnad på de 2 olika veckorna, att ja- och nej stapeln skiftar plats beroende på pedagogernas närvaro på förskolan. Vecka 1= personal sjuk, vecka 2= friska pedagoger.

Loggboken

Vad vet vi?

Eftersom vi inte har skrivit i den så är det svårt att reflektera om den. Vi tror fortfarande att det är ett bra verktyg, att man lättare får tid för en djupare reflektion med kollegor. I dagens förskolor är reflektion enormt viktigt och en faktor som gör det svårt för direkt kommunikation är de stora barngrupper som nu råder. Då kan en loggbok vara det perfekta verktyget och ge pedagoger tid att reflektera över verksamheten.

Vi hade reflekterande samtal i arbetalaget men utan att ha skrivit ner våra tankar innan och vi kunde därigenom se olika resultat. En sak som vi definitivt kan bli bättre på.

Pedagogens roll

Hur vet vi det?

En pedagog bör ha förmågan till att samspela med barnen och här ser vi en viktig poäng med vårt arbetssätt, mindre gruppkonstellationer vilket leder till ett samspel där alla bemöts efter sitt behov. Sheridan och Pramling (2009) påpekar att en lärares kompetens måste handla om att se barnets egna strategier för lärande och ge den möjlighet att utveckla olika kompetenser. Lärarna bör kombinera förskolans innehåll (mål) med barnets förmåga och vilja att lära sig samt använda sig själv som lärare och tillföra rätt material som bildar en miljö som inspirerar till ett livslångt lärande.

I arbetet med barn i åldrar 1-3 år är kommunikation viktig. Vi ska bemöta barnen med respekt, lyhördhet samt fysisk och psykisk närvaro, mycket handlar i början om tolkningar du som pedagog får göra. Det är vitalt att man har ögonkontakt med barnet och lyssnar samt försöker förstå vad barnet menar, dvs. vi som pedagoger bekräftar att barnet finns. Och arbetet efter ett rutinschema ger oss möjlighet att verkställa detta.

Barnens roll

Vad vet vi?

Barnen lär sig hela tiden klara av nya färdigheter genom vårt tänk angående självständighet. De små sakerna som vi förbereder för barnen gör att de lättare känner att detta klarar ”jag”. Vi pedagoger ger barnen frågor som de själva får ta beslut om, t.ex. vill du ha hjälp att knäppa jackan och då väljer barnen att först pröva själva för att senare be om hjälp. Men det sker på barnens villkor. Vår strategi är som Johansson (2005) skriver om att pedagoger kan vara en slags handledare finnas till i bakgrunden och avvakta innan vi ingriper. Återigen alla barn är unika med sin kunskap som de inskaffat sig genom sin bakgrund och erfarenheter. Det gör att de löser situationer på sitt unika sätt med sin förutsättning.

Sammanfattning av reflektionen

Från att i början av detta arbete haft fokus på att tillverka ett nytt rutinschema för avdelningen, så har vårt fokus bytt inriktning. Eller snarare fått sidoinriktningar, vi såg under analysarbetet att allt vi gjort med rutinschemat har lett till att barnen fått större möjlighet att bli självständiga och fått mer inflytande i vår verksamhet. Vi pedagoger vet vad vi ska göra och har en struktur och fördelning av oss och då får vi fram det kollektiva i förskoleverksamheten. Just detta var en hypotes som vi hade i starten av detta kvalitetsarbete och som vi nu kan se stämmer, dvs. ett rutinschema ger mer aktiv närvarotid med barnen. Barn och pedagoger skapar, leker, upptäcker, lär och är tillsammans och sedan är barnen som gör kunskapen till sin egen på sitt egna sätt (Johansson, 2005). Fler och fler barn har blivit självständiga eller fått fram motivationen att vilja pröva/försöka efter sin egen förmåga. Om det är vårt arbetssätt eller att barnen blivit äldre har vi svårt att se just nu. Kanske är det en kombination av båda sakerna.

I vårt upplägg av arbetet har vi pedagoger använt oss av vår tidigare erfarenhet och kunskap och gjort den till vårt gemensamma arbetssätt, dvs. vi pedagoger har fått syn på och lärt oss genom egna kunskaper och erfarenheter (Nylund, Sandback, Wilhelmsson & Rönnerman, 2010).

FRAMTID

Vart vill vi?

En tanke med detta arbete var att det skulle leda till trygghet och lärande hos barnen. Vi pedagoger ska ges möjlighet att arbeta nära barnen och att utveckling ska ske i alla situationer i förskoleverksamheten. Att vi tillsammans ska lära och uppleva med barnen och arbeta efter en barnsyn där alla människor kan och har kunskap. Allt efter sin bakgrund, tidigare erfarenheter och vilka möjligheter barnet fått innan.

Viktigt är att arbetslaget diskuterar och utvecklar sin syn på lärande, kunskap, barnsyn och atmosfär, för att gemensamt komma fram till den strategi och pedagogiska medvetenhet som ska gälla på vår avdelning. Genom att arbeta efter aktionsforskningens grunder så är vi övertygade om att förskolan kommer att vidareutvecklas till en ännu bättre förskola än vad den är idag.

Vad är aktionsforskning?

Aktionsforskning är uppbyggd som en pågående spiral (plan, reflektion, aktion & observation, reviderad plan), där man hela tiden kan arbeta med olika delar i helheten. Många små förändringar kan leda till den stora förändringen, de som utövar verksamheten är de som arbetar fram den verkliga utvecklingen. Precis som Rönnerman (2000) tar upp så utför man aktiva handlingar under processen, det räcker inte med diskussioner om hur man kan tänkas förändra sin verksamhet.

Här kommer en kort beskrivning av vad aktionsforskning är dvs. själva uppläggning av arbetets gång;

- Utvecklingsområde
- Fråga utifrån utvecklingsområde
- Planera aktionen
- Genomförande av aktionen med hjälp av verktyg
- Följa processen/dokumentera
- Tolka och analysera resultatet
- Dokumentera
- Reflektera
- Ny reviderad plan

Sedan finns det olika metoder att tillgå som underlättar själva ”forskningen”, dessa är;

- Stöttande ledning (Chef)
- Tankekarta av utvecklings område
- Frågeställning
- Dagbok
- Kollegial reflektion
- Dokumentation
- Observationer

- Foto/film
- Statistik (Tabeller, barometrar mm.)
- Handledning
- Styrdokument
- Litteratur

AVSLUTNINGS ORD

”Barn lever en stor del av sina första år i förskolan och då är varje dag värd att vara trygg, rolig och lärorik” (Nylund, Sandback, Wilhelmsson & Rönnerman, 2010, s.101).

LITTERATURLISTA

Bjørndalen, C. R. (2005) *Det värderade ögat, observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*, Stockholm: Liber

Johannesen, N. & Sandvik, N (2009) *Små barns delaktighet och inflytande – några perspektiv*, Stockholm: Liber

Johannson, E. (2005) , *Möten för lärande*, Myndighet för skolutveckling, Stockholm: Liber

Løkken, G. (2008) *Toddlarkultur, om ett- och tvååringars sociala umgänge i förskolan*, Studentlitteratur

Nylund, M.; Sandback, C.; Wilhelmsson, B. & Rönnerman, K. (2010) *Aktionsforskning i förskolan – trots att schemat är fullt*, Stockholm: Lärarförbundets förlag

Palmer, A. (2012) *Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan: pedagogisk dokumentation*, Stockholm: Skolverket: Rapport nr 12:1276. Fritzes

Sheridan, S. & Pramling, Samuelsson, I. (2009) *Barns lärande: fokus i kvalitetsarbetet*, Stockholm: Liber

Skolverket, (2010) *Läroplan för förskolan, Lpfö 98, reviderad 2010*, Stockholm: Skolverket, Fritzes

LÄNKAR

Varberg kommun, *Skolplan*, (2009),
[http://www2.varberg.se/archive/barn_ utbildning/Skolplan3\(1\)\(1\).pdf](http://www2.varberg.se/archive/barn_ utbildning/Skolplan3(1)(1).pdf)

Bilaga 1

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Frukost + Fixa frukt	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig
Plocka fram vagnar	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig
Lunch	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig
Ut först på gården	8.30 tiden	8.30 tiden	8.30 tiden	8.30 tiden	8.30 tiden
"Dagens"	Sen	Sen	Sen	Sen	Sen
Samling+ aktivitet	Gympa/ utflykt	Skogs ansvarig	Rullande	Barnens val	Tidig
Mellanmål	16.00	14.30	16.00	16.00	15,30
Blöjbyte innan lunch/mellanmål	sen	sen	sen	sen	sen
tvätta			tidig		
Skriva upp mat till nästa vecka			Tidig		
Sitta i soffan/Va`med barnen efter vilan	16.00	16.00		16.00	

Bilaga 2

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Frukost + Fixa frukt	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig
Tvätta barnen efter frukost + tamburen påklädning	7;45-tiden	7;45-tiden	7;45-tiden	7;45-tiden	7;5-tiden
Ut först på gården	8;30-tiden	8;30-tiden	8;30-tiden	8;30-tiden	8;30-tiden
Plocka fram vagnar	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig
Samling + Aktivitet (Separat schema)	Gympa	Skogen Skogsansvar ig	Rullande	Barnens val	Tidig
Blöjbyte innan lunch + innan mellanmål	Sen	Sen	Sen	Sen	Sen
Lunch	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig	Tidig
In som 3:e vuxen + aktivitet	15;30-tiden	15;30-tiden		15;30-tiden	
Plocka ner napp/filt	Sen	Sen	Sen	Sen	Sen
Tvätta barnen efter lunch	2;a person till tvättrummet	2;a person till tvättrummet	2,a person till tvättrummet	2;a person till tvättrummet	2;a person till tvättrumme + t
"Dagens"	Sen	Sen	Sen	Sen	Sen
Ta upp barnen från vilan	15;30-tiden	15;30-tiden	Tidig & Sen	15;30-tiden	15;30-tiden
Mellanmål + Knyta ihop soporna, lägga ut dem	16;00-tiden	För arbete 14;30-tiden Efter arbete 16;00-tiden	16;00-tiden	16;00-tiden	15;30-tiden
Sitta i soffan/ Va` med barnen efter vilan	16;00-tiden	16;00-tiden	16;00-tiden	16;00-tiden	
Gå med Soporna Var 3,e vecka	16,30-tiden	16;30-tiden	16;30-tiden	16;30-tiden	16;15-tiden
Tvätta			Tidig		
Skriva upp mat till nästa vecka			Tidig		

Tidig= 6;30 + 7;00 + 7;15

Sen = 16;30 + 17;00 + 17,30